

Μνήμων

Τόμ. 39 (2022)

Μνήμων

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΝΗΜΩΝ

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΜΑΡΙΑ ΑΡΒΑΝΙΘΗ, Σπαθιά και άλλα όπλα: Στοιχεία για τον αφοπλισμό των μη Μουσουλμάνων στα χάνια της Κωνσταντινούπολης, Μάρτιος – Απρίλιος 1821 ● ΣΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Ένα νησί σε δύο επικράτειες: Η Κάλυμνος ανάμεσα στην Ελληνική Επανάσταση και την οθωμανική εξουσία (1824-1825) ● ΜΗΝΑΣ ΑΝΤΥΓΙΑΣ, Σπογγαλιευτικές συντροφίες και επιχειρήσεις στην Ύδρα στα τέλη της Επανάστασης και τα πρώτα χρόνια της οθωμανικής περιόδου (1830-1840) ● ΣΩΤΗΡΟΤΑΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Το θεσμικό πλαίσιο και η γραφειοκρατία της αποκατάστασης των αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1906) ● ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΥΡΡΙΠΗ, Η ώρα της ανταλλαγής: Οι ανταλλάξιμοι Μουσουλμάνοι στον τοπικό Τύπο: Οι περιπτώσεις της Κρήτης και της Μακεδονίας ● ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ – ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ – ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΕΛΟΥ, Από τη Βιθνία στην Ελλάδα: Πτυχές της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής ζωής στον τόπο προέλευσης και εγκατάστασης μέσα από το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του ΚΜΣ ● ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΚΑΡΑΛΗ, Ο «τεκμηριωτικός» φακός της αιωνιότητας του αίματος: Οι φωτογραφικοί «απαρράλληλισμοί» της Nelly's και η εποχή τους ● ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ, Τα τοπικά οικονομικά δίκτυα των Ομιλών Ενδύλων Καταδικασμένων Αγωνιστών (ΟΕΚΑ) ως πρώιμο στάδιο του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΡΤΟΜΑΤΣΙΔΗ – ΝΑΤΑΛΙΑ ΤΣΟΥΡΜΑ, Δημογραφικές μεταβολές στην Ελλάδα της Κατοχής (1941-1944/45): Μια ιστοριογραφική προσέγγιση της πληθυσμιακής κινήτικότητας

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΟΡΑΣ, Δύο οθωμανικά τεκμήρια για τον Ρήγα ● ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΦΟΙΝΗ, «Μια πιστή εικόνα της Ελλάδας»: Από το ημερολόγιο του ιρλανδού φιλέλληνα James Emerson (1825) ● ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ, Οι ενθυμήσεις του Μαρμερηνού Λαμπρινού Κ. Δημαρχόπουλου, 1821-1866 ● ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΟΥΚΟΣ, Μερικές σκέψεις για τη ζωή, το επιστημονικό έργο και την ποικίλη δράση του Αντωνίου Σενάλα

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Εκδόσεις για το 1821. Μια δεύτερη αοτιτίμηση: Χάρης Αθανασιάδης, Δημήτρης Δ. Αρβανιτάκης, Σίμος Μπούζικης, Μιχάλης Σωτηρόπουλος, Άννα Αθανασούλη, Παναγιώτης Σπάθης και Ευθύμιος Μαχαίρας, Βασιλική Θεοδώρα, Νικόλαος Αβραάμ, Κατερίνα Γαρίδα, Δημήτρης Γαργάρας, Ζωή Καζάκου

39

ΑΘΗΝΑ 2022

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ 2022-2023

EMNE ΜΝΗΜΩΝ

Copyright © 2024, Μνήμων

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΜΝΗΜΩΝ Ε. (2024). ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ 2022-2023. *Μνήμων*, 39, 383-387. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/mnimon/article/view/37440>

ΧΡΟΝΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ 2022-2023

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
2022-2023

*Πρόεδρος: Βαγγέλης Σαράφης,
Αντιπρόεδρος: Άννα Αθανασούλη, Γραμματέας: Μαργαρίτα Λιάγκα,
Ταμίας: Δημήτρης Γαρρής, Μέλος: Χρήστος Λούκος*

ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
2022-2023

Σοφία Ματθαίου, Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Σπύρος Κακουριώτης

Α'. Συναντήσεις-συζητήσεις

Στα γραφεία της ΕΜΝΕ (Ζωσίμου 11) έγιναν από τον Ιανουάριο έως τον Δεκέμβριο του 2022 (Τετάρτες) οι ακόλουθες συναντήσεις:

- 12.1.2022 Kutay Onaylı, *Περιμένοντας τον «Ιδανικό Σύζυγο»: πόθοι, κοινοτικά ήθη και Τύπος στην Κωνσταντινούπολη, 1915*
Συζητήτριες: Δήμητρα Βασιλειάδου, Έφη Κάννερ
- 26.1.2022 Σωτηρούλα Βασιλείου, *Το θεσμικό πλαίσιο και η γραφειοκρατία της αποκατάστασης των αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1906)*
Συζητητές: Μαρία Ευθυμίου, Θανάσης Μπαρλαγιάννης
- 16.2.2022 Χρίστος Μάης, *Οι πολιτικές εκδόσεις και η ελληνική μακρά δεκαετία του 1960*
Συζητητές: Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Ευγενία Παλιεράκη
- 2.3.2022 Άρης Καφαντόγιας, *Όψεις της κατανάλωσης ενδυμάτων στη*

- Βιέννη, 1760-1825: ποσοτικοποίηση της ένδυσης, λειτουργία της μόδας, ευπρέπεια και υγιεινή*
Συζητητές: Όλγα Κατσιαρδή-Hering, Κώστας Ράπτης
- 16.3.2022 Πολυμέρης Βόγλης, *Αυτοί που αγωνίστηκαν «με κάθε μέσο». Η δυναμική αντίσταση στα χρόνια της δικτατορίας, 1967-1974*
Συζητητές: Κωστής Καρπόζηλος, Νίκος Παπαδογιάννης
- 30.3.2022 Γλια Χατζηπαναγιώτη-Sangmeister, *Από την πολυμάθεια του μπαρόκ στη νεωτερική εξειδίκευση: Ο ιατροφιλόσοφος Ευστάθιος Αθανασίου*
Συζητητές: Νάσια Γιακωβάκη, Κωνσταντίνος Ηροδότου
- 12.5.2021 Νίκος Καποδίστριας, *Άνθρωποι έντιμοι ή εξόριστοι πειρατές; Η εμπλοκή των ελληνορθόδοξων βενετών υπηκόων στην εξέγερση των Ορλωφικών*
Συζητητές: Δάφνη Λάππα, Γεράσιμος Παγκράτης
- 13.4.2022 Παναγιώτης Γεωργακάκης, *Εφημερίδες σε πόλεμο: Οι ουγενωτικές εφημερίδες της Ολλανδικής Δημοκρατίας κατά τη διάρκεια των επεκτατικών πολέμων του γάλλου βασιλιά Λουδοβίκου ΙΔ', 1677-1701*
Συζητητές: Κώστας Γιαγανάκης, Γιώργος Πλακωτός
- 4.5.2022 Μηνάς Αντύπας, «να βάλει το μισό με το ναύλο και το μισό με σερμαγιέ επειδή η τιμή σιταριού [...] θέλει βασταχθεί αυτόν τον χειμώνα». *Η χρηματοδότηση του υδραϊκού θαλάσσιου εμπορίου και της ναυτιλίας μετά την Επανάσταση (1832-1862)*
Συζητήτριες: Ελευθερία Ζέη, Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου
- 1.6.2022 Μιχάλης Μπαρδάνης, *Παρατηρήσεις περί της βιοτεχνικής παραγωγής οπτόπλινθων και κεράμων στην Αθήνα και στην ευρύτερη Αττική, κατά την θωνική περίοδο*
Συζητητές: Γιάννης Γιαννιτσιώτης, Μαρία Παπαθανασίου
- 20.10.2021 Λήδα Παπαστεφανάκη, *Ραπτικές μηχανές «δι' οικογενείας»: Διάδοση και οικειοποίηση της ραπτομηχανής στην Ελλάδα και η αθέατη γυναικεία εργασία (1870-1940)*
Συζητητές: Χριστίνα Αग्रιαντώνη, Τέλης Τύμπας
- 5.10.2022 Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου, *Ο έμπορος (18ος-20ός αι.) ως αναλυτική κατηγορία της ελληνικής ιστορίας. Τεκμήρια, θεωρίες, ερμηνείες*
Συζητητές: Σοφία Λαΐου, Ίκαρος Μαντούβαλος

- 19.10.2022 Μάριος Δημητριάδης, *Για το κοινό συμφέρον ή το συμφέρον των συντεχνιών; Οικονομικές συγκρούσεις στις αγγλικές αστικές κοινότητες κατά τον ύστερο Μεσαίωνα*
Συζητητές: Παναγιώτης Γεωργαλάκης, Βασίλης Νέδος
- 2.11.2022 Κωστής Καρπόζηλος, *Πέρα από τα όρια του έθνους: μια διεθνική ιστορία του ελληνικού κομμουνισμού*
Συζητητής: Νίκος Μαραντζίδης
- 23.11.2022 Δημήτρης Ντούρος, *Από την οικονομική κρίση στην κορύφωση του Εθνικού Διχασμού (1932-1936): οι συγκρουσιακές διαστάσεις της μεσοπολεμικής πολιτικής συζήτησης*
Συζητητές: Βασίλης Μπογιατζής, Σωτήρης Ριζάς
- 7.12.2022 Γιώργος Βλάχος, *Για την Περιβαλλοντική Ιστορία: η άνοιξη ενός κλάδου και η ανάδειξη μίας έρευνας για τον ελληνικό χώρο*
Συζητητές: Σπύρος Καράβας, Ανδρομάχη Οικονόμου
- 21.12.2022 Μιχάλης Φέστας, *Η πληθυσμιακή συγκρότηση του πελοποννησιακού χώρου στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης*
Συζητητές: Κατερίνα Γαρδίκια, Όλγα Κατσιαρδή-Hering

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ-ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

2022-2023

Μαρία Αρβανίτη, Δημήτρης Αγγελής Δημάκης, Δημήτρης Γαρρής, Κωστής Γκοτσίνας, Όλγα Ευαγγελίδου, Κωνσταντίνος Ηροδότου, Βαγγέλης Καρμανωλάκης, Μαριτίνα Λεοντσίνη, Ίκαρος Μαντούβαλος, Χρήστος Τριανταφύλλου, Πασχάλης Φιλιππάκης, Αγγελική Χατζησταύρου, Φιλίππα Χοροζή

Β'. Εκδόσεις

Στο πλαίσιο της δραστηριότητας της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση εκδόθηκε, τον Απρίλιο του 2022, η μελέτη της Ευτυχίας Ε. Λιάτα, *Ο στόλος της Ύδρας στην Επανάσταση του 1821. Δαπάνες και αποζημιώσεις, στη σειρά «Παραρτήματα» του περιοδικού Μνήμων, αρ. 19, Αθήνα 2022 [ISBN: 978-960-7089-32-8, 120 σ.]. Η μελέτη δομείται σε τρία κεφάλαια, στα οποία παρουσιάζονται*

και εξετάζονται διεξοδικά τεκμήρια όπως τα οικονομικά κατάστιχα της Κοινότητας Ύδρας. Μέσα από την επεξεργασία των πρωτογενών πηγών η ιστορικός περιγράφει αρχικά την ισχύ του υδραϊκού πολεμικού στόλου (καταγραφή των πλοίων και αξία τους, αριθμός πληρωμάτων ανά πλοίο και ανά εκστρατεία, κυβερνήτες κ.ά.). Στη συνέχεια επιχειρείται η ανασύσταση των τρόπων χρηματοδότησης του υδραϊκού στόλου κυρίως μέσα από εισφορές ευκατάστατων Ύδραίων, ενοριτών και συντεχνιών της Ύδρας. Αναλύονται τα έσοδα και οι δαπάνες της Κοινότητας και προσδιορίζεται το μέγεθος των ναυτικών δαπανών του νησιού την περίοδο της Επανάστασης. Παράλληλα, εξετάζεται το ζήτημα της καταβολής αποζημιώσεων από τη Διοίκηση προς τους πλοιοκτήτες μετά το πέρας των πολεμικών επιχειρήσεων. Η μελέτη περιλαμβάνει επιπλέον δεκατρείς αναλυτικούς πίνακες, με επεξεργασμένα οικονομικά στοιχεία.

Τέλος, εκδόθηκε ο 39ος τόμος του περιοδικού *Μνήμων* (2022) και υπό έκδοση είναι ο συλλογικός τόμος *Εννέα επεισόδια από την Επανάσταση του 1821*, ο οποίος περιλαμβάνει άρθρα των Κωνσταντίνου Ηροδότου, Βαγγέλη Σαράφη, Yusuf Ziya Karabıçak, Λεωνίδα Μοίρα, Άννας Αθανασούλη, Βάλλιας Ράπτη, Francesco Scalora, Όλγας Ευαγγελίδου και Μιχάλη Φέστα. Την επιμέλεια του τελευταίου έχουν αναλάβει οι Άννα Αθανασούλη, Βάλλια Ράπτη και Βαγγέλης Σαράφης. Ο τόμος εγκαινιάζει τη νέα σειρά της EMNE με τίτλο «Μικρές Μελέτες» και εκδίδεται με την ενίσχυση του Κοινοφελούς Ιδρύματος Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου.

Γ'. Συνέδρια

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση διεξήχθη, στις 15 και 16 Ιουνίου, στο Αμφιθέατρο «Λεωνίδας Ζέρβας» του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (ΕΙΕ), το δεύτερο επιστημονικό συνέδριο της EMNE για το 1821, με τίτλο «Η Επανάσταση του 1821: νέες προσεγγίσεις», στο πλαίσιο των δράσεων της Πρωτοβουλίας 21 και με την υποστήριξη του «Ιδρύματος Παιδείας και Ευρωπαϊκού Πολιτισμού – Ιδρυτές Νίκος και Λύντια Τρίχα» (<https://www.protovoulia21.gr/draseis/i-epanastasi-toy-1821-nees-proseggiseis/>). Στο συνέδριο συμμετείχαν 32 ιστορικοί, οι ομιλίες των οποίων διαρθρώθηκαν γύρω από τέσσερις κύριους θεματικούς άξονες: τις αμφιθυμίες και τις αντιστάσεις απέναντι στην Επανάσταση καθώς και τις αντιπαράθεσεις που εκδηλώθηκαν κατά την έναρξή της, τις συνέχειες και τις τομές με την προεπαναστατική κοινωνία (γαιοκτησία, πληθυσμιακές μεταβολές, κοινωνικές αντιθέσεις, ένδυση), όψεις της

πολιτικής, της διοίκησης και της οικονομίας, την ευρωπαϊκή διάσταση της Επανάστασης αλλά και τη ματιά του «άλλου», μέσα από τις οθωμανικές πηγές για το 1821, και τέλος, τις ιστοριογραφικές προσλήψεις του 1821. Η οργανωτική επιτροπή του συνεδρίου απαρτίστηκε από τους: Νάσια Γιακωβάκη, Δημήτρη Δημητρόπουλο, Γιάννη Κόκκωνα, Κώστα Λάππα, Χρήστο Λούκο, Σοφία Ματθαίου, Παναγιώτη Μιχαηλάρη, Βαγγέλη Σαράφη και Μιχάλη Φέστα.

Με αφορμή τον εορτασμό των 50 χρόνων από την ίδρυση (1971) της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού πραγματοποιήθηκε, την Πέμπτη και την Παρασκευή, 24 και 25 Νοεμβρίου 2022 αντίστοιχα, επιστημονική εκδήλωση στο Αμφιθέατρο Αργυριάδης του Κεντρικού κτηρίου του ΕΚΠΑ και στα γραφεία της Εταιρείας με τη συμμετοχή διακεκριμένων ιστορικών. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης οργανώθηκαν τέσσερις στρογγυλές τράπεζες με αντικείμενο τις εξελίξεις της νεοελληνικής ιστοριογραφίας και τα ιστορικά περιοδικά κατά τη διάρκεια των τελευταίων 50 χρόνων, τη συγκυρία των δύο εποχών (200 χρόνια από το 1821, 100 χρόνια από το 1922) και τις ιστορικές σπουδές, την έρευνα και το επάγγελμα του Ιστορικού. Η οργανωτική επιτροπή της επιστημονικής εκδήλωσης απαρτίστηκε από τους: Σάκη Δημητριάδη, Βαγγέλη Καραμανωλάκη, Ίταρο Μαντούβαλο και Σοφία Ματθαίου.

Δ'. Το Facebook της EMNE

Κάθε ενδιαφερόμενος χρήστης μπορεί να επισκεφθεί τη σελίδα του Μνήμονα (<https://www.facebook.com/EMNE.Mnimon>), ακόμα και αν δεν είναι εγγεγραμμένος χρήστης του Facebook. Η σελίδα ενημερώνεται τακτικά και έγκαιρα με όλα τα νέα της EMNE από τον διαχειριστή της. Διαχειρίστρια: Μαργαρίτα Λιάγκα.

